

KAPESNÍ PRŮVODCE

KVALITOU V PRÁCI
S MLÁDEŽÍ

**POUŽÍVÁNÍ INDIKÁTORŮ
KE ZVYŠOVÁNÍ KVALITY**

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží je výsledkem projektu strategického partnerství mezi osmi členy evropské sítě místních samospráv **InterCity Youth** uspořádaného v rámci programu *Erasmus+*. Cílem projektu bylo dohodnout se na sdíleném pojetí kvality práce s mládeží. V rámci projektu byla vytvořena databáze indikátorů kvality, které tvoří společné východisko pro praktický rozvoj kvality práce s mládeží prostřednictvím hodnocení, vzájemného učení, výměny metod a osvědčených postupů. Podnětem pro naši společnou práci na projektu byly myšlenky a principy uvedené v příručce **Improving Youth Work – your guide to quality development** (Zlepšování práce s mládeží – váš průvodce rozvojem kvality) vydané Evropskou komisí v roce 2017.¹

Tímto projektem jsme chtěli přispět k vybudování společného základu pro práci s mládeží a její další rozvoj. Věříme, že výsledky projektu budou využívat nejen členové sítě *InterCity Youth*, ale zájemci z celé Evropy.

Chtěli bychom poděkovat všem, kdo přispěli k úspěšné realizaci projektu: pracovní skupině projektu, která odvedla nejvíce práce; radě sítě *InterCity Youth*, která projekt řídila; poradnímu výboru, který nám dal řadu cenných doporučení; a v neposlední řadě pracovníkům s mládeží, kteří všechny vytvořené materiály ověřovali a poskytli nám užitečné náměty na jejich vylepšení.²

Jonas Agdur
Předseda InterCity Youth

¹ – Příručka *Improving Youth Work* je dostupná v angličtině na https://ec.europa.eu/youth/news/20171016-improving-youth-work-guide-quality-development_en

² – Více informací o *InterCity Youth* najdete na www.intercityyouth.eu. Pod záložkou *IQ Youth Work* zde také naleznete online databázi indikátorů a několik praktických příkladů.

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ

V česko-slovenském prostředí práce s mládeží aktuálně neexistují mechanismy na podporu sledování kvality aktivit pro mládež. S tímto vědomím jsme zahájili projekt *Youth Work Quality Focus*, jehož cílem je vytvořit systém měření kvality neformálně vzdělávacích aktivit ve vybraných organizacích. Projekt přináší do našich zemí funkční metodiku ze Švédska založenou na pravidelném sledování kvality pomocí vhodně nastavených indikátorů.

Dosavadní praxe sítě *KEKS* (sít 44 místních samospráv ve Švédsku) nás přesvědčila, že systematicky nastavit měření kvality aktivit pro mladé lidi je dobrou investicí pro rozvoj organizací do budoucna. Věříme, že nejsme sami, pro koho je téma kvality důležité, a proto jsme se rozhodli představit švédskou metodiku dalším zájemcům z České a Slovenské republiky. Tento **Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží** obsahuje souhrnnou databázi indikátorů kvality, kterou vytvořila organizace *KEKS* spolu s partnerskými organizacemi v rámci mezinárodního projektu *InterCity Youth*. Doufáme, že bude přínosná také pro české a slovenské organizace, které se v oblasti kvality a v systematické práci s ní plánují dále rozvíjet.

Máte-li zájem dozvědět se víc, otevřete publikaci a začtěte se. A pokud vás zajímá, jak konkrétně s nastavováním kvality pracujeme v projektu *Youth Work Quality Focus*, kontaktujte nás: info@anev.cz.

Na závěr bychom chtěli poděkovat organizaci *KEKS*, jmenovitě **Jonasu Agdurovi**, za možnost přeložit Kapesního průvodce do češtiny a za jeho provázení procesem nastavování kvality v našich organizacích.

Jolana Dočkalová
Asociace neformálního vzdělávání

OBSAH

1 ÚVOD	4
2 CO JSOU INDIKÁTORY?	5
3 PROČ TYTO INDIKÁTORY?	6
4 INDIKÁTORY KROK ZA KROKEM	7
Krok 1: Definování kontextu.....	9
Krok 2: Určení cílové skupiny.....	10
Krok 3: Výběr indikátorů.....	11
– Indikátory vnímání aktivity před účastí.....	12
– Indikátory o cílové skupině.....	13
– Indikátory prožívání aktivity během účasti.....	14
5 DALŠÍ KROKY	16
Krok 4: Výběr nástrojů pro sběr informací.....	16
Krok 5: Analýza výsledků a návrhy na zlepšení kvality.....	17
6 ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY	19
PŘÍLOHA	20
Příklady indikátorů a nástrojů pro sběr informací.....	20
Příklad analýzy.....	25
Proč vznikl tento průvodce?.....	26
Partneři projektu.....	27
Doporučená literatura.....	28

1 | ÚVOD

Nedávná ekonomická krize spojená s vysokou mírou nezaměstnanosti vedla ke zvýšení zájmu politiků o práci s mládeží.³ Byly vzneseny otázky po reálném přínosu práce s mládeží pro život mladých lidí a pro společnost jako celek. Je proto nejvyšší čas, aby sektor práce s mládeží začal na tyto otázky odpovídat vlastními slovy. Pokud to neudělá, odpoví za něj někdo jiný.⁴

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží uvádí vše podstatné, co potřebujete k tomu, abyste na otázky o smysluplnosti práce s mládeží dokázali dávat své vlastní odpovědi – takové, které jsou věcné, jasně strukturované a srozumitelné a zároveň plně respektují rozmanité způsoby práce s mládeží v různých prostředích.

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží přináší rozsáhlou a logicky uspořádanou databázi indikátorů, z níž si můžete vybrat ty, které se nejvíce hodí pro vaši konkrétní situaci. Začněte tam, kde se nyní nacházíte.⁵ Průvodce vás provede krok za krokem celým procesem výběru indikátorů a jejich používání k hodnocení a dalšímu zlepšování vašich aktivit.

3 – Práci s mládeží definuje Evropská komise ve zprávě Kvalitní práce s mládeží jako „působení zaměřené na mladé lidi prostřednictvím aktivit, jichž se mladí lidé účastní dobrovolně a které usilují o podporu jejich osobního a sociálního rozvoje prostřednictvím neformálního a informálního učení“ (Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work, 2015).

4 – Politici a úředníci, kteří mají velmi omezené povědomí o práci s mládeží, chtějí často, zvláště v dobách hospodářské recese, ukládat práci s mládeží úkoly, které nespadají do oblasti její působnosti. Jasně vymezené indikátory kvality mohou pracovníkům s mládeží pomoci účinně se bránit proti takovým zásahům.

5 – Možná jste pracovník s mládeží, vedoucí neziskové organizace, politik, úředník zodpovědný za oblast mládeže nebo mladý člověk, který se zajímá o kvalitu práce s mládeží. Ať už jste kdokoli, nezapomeňte, že proces popsany v tomto průvodci musí vždy vycházet z vaší konkrétní situace a měli by se do něj zapojit všichni aktéři, kterých se vaše práce dotýká.

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží vám pomůže:

- ujasnit si, co charakterizuje kvalitní práci s mládeží ve vašem konkrétním případě,
- strukturovaně pracovat na rozvoji kvality,
- stanovit si jasné a konkrétní cíle pro vaše další směřování,
- prezentovat výsledky vaší práce navenek,
- obhajovat práci s mládeží pomocí věcných argumentů.

Pro lepší objasnění celého procesu uvádí průvodce také několik praktických příkladů, které najdete v příloze. Nejprve však dává odpověď na základní otázku: Co jsou indikátory?

2 | CO JSOU INDIKÁTORY?

Jaké věci jsou důležité pro posuzování kvality práce s mládeží? Co indikuje (naznačuje, ukazuje, prokazuje) kvalitní práci s mládeží? Indikátory jsou vaše odpovědi na tyto otázky. Jsou vztažnými body, s nimiž můžete porovnávat skutečnost, a tak ji analyzovat a hodnotit.

Indikátory mohou být stanoveny pro:

- **předpoklady** – např. etické zásady vaší organizace, vaše požadavky na kvalifikaci pracovníků s mládeží apod.,
- **pracovní postupy** – např. očekávaný průběh projektu, postupy používané pro uznávání toho, co se mladí lidé v projektu naučili apod.,
- **výsledky**, které mohou být:
 - ▶ kvantitativní – např. počet účastníků, délka trvání aktivity,
 - ▶ kvalitativní – např. vnímané zkušenosti, získané dovednosti.

Vždy platí, že pokud pro svoji práci, aktivitu nebo činnost vaší organizace chcete stanovit předpoklady a pracovní postupy, musíte mít nejprve jasno v tom, jakých výsledků chcete dosáhnout. Z toho důvodu se **Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží** zaměřuje na indikátory výsledků.⁶

Databáze indikátorů by samozřejmě mohla obsahovat mnoho různých druhů indikátorů, které se týkají mnoha různých aspektů práce s mládeží. Proč se tedy **Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží** zabývá právě těmi indikátory, které zde naleznete? Odpověď přináší další kapitola.

ZAPAMATUJTE SI!

Je rozdíl mezi indikátory a cíli!

Cíle konkrétními slovy popisují, jak nebo do jaké míry by měla skutečnost odpovídat indikátorům. Ukažme si to na dvou příkladech.

Indikátor – Mladí lidé se účastní hodnocení.

Cíl – Alespoň 50 % mladých lidí, kteří se účastnili aktivity, se zúčastní jejího hodnocení.

Indikátor – Mladí lidé mají pocit, že jejich hodnocení bereme vážně.

Cíl – Alespoň 80 % mladých lidí účastnících se hodnocení bude souhlasit s výrokem „Při hodnocení byly moje názory a připomínky brány vážně.“

⁶ – Až budete sestavovat svůj vlastní soubor indikátorů výsledků, budete možná chtít vytvořit také indikátory pro předpoklady a pracovní postupy. V takovém případě vám doporučujeme nahlédnout do příručky Improving Youth Work – your guide to quality development, v níž naleznete řadu užitečných tipů.

3 | PROČ TYTO INDIKÁTORY?

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží se zaměřuje na výsledky, protože dříve než si pro svoji práci stanovíte předpoklady, které budete požadovat, a pracovní postupy, které budete chtít dodržovat, musíte vědět, čeho chcete dosáhnout – jaké očekáváte výsledky.

Co jsou nejdůležitější výsledky práce s mládeží? Nebo jinak řečeno – jaké výsledky charakterizují dobrou práci s mládeží?

Přestože práce s mládeží je – a měla by být – velmi rozmanitá, lze definovat společné základní principy, jimiž by se měla řídit, aby přispívala k osobnímu a sociálnímu rozvoji mladých lidí.⁷ Zpráva Kvalitní práce s mládeží uvádí devět klíčových principů práce s mládeží.⁸

Pro tvorbu indikátorů výsledků jsou z těchto devíti principů nejdůležitější následující čtyři:

- Kvalitní práce s mládeží by měla být aktivně inkluzivní, otevřená všem skupinám mladých lidí.
- Kvalitní práce s mládeží by měla být založena na dobrovolné a aktivní účasti, zaujetí a odpovědnosti mladých lidí.
- Kvalitní práce s mládeží by měla být plánována, realizována a vyhodnocována společně s mladými lidmi.
- Kvalitní práce s mládeží by měla být založena na neformálním a informálním učení.

Abychom tyto principy dokázali naplnovat v praxi a abychom věděli, zda jim odpovídají i naše výsledky, potřebujeme indikátory:

- o vyvážené účasti obou pohlaví a začlenění znevýhodněných skupin mládeže,
- o aktivním zapojení mladých lidí,
- o neformálním a informálním učení.

Právě takové indikátory najdete v tomto průvodci. Za pomoci indikátorů, které se vztahují k základním principům práce s mládeží, budete schopni prokázat, jak vaše aktivity přispívají k osobnímu a sociálnímu rozvoji mladých lidí. Tyto indikátory zároveň nesou důležité poselství – aktivní zapojení mladých lidí a jejich učení jsou samy o sobě podstatným výsledkem práce s mládeží. Výsledkem, který – jak víme z výzkumů i z vlastních zkušeností – má mnoho dalších pozitivních dopadů, například na zdraví nebo aktivní občanství.⁹ Kromě toho usnadní mladým lidem účast na dalším vzdělávání a vstup na trh práce.

Takže pusťme se do toho!

7 – „Práce s mládeží je zaměřena na osobní a sociální rozvoj mladých lidí.“ Závěry Rady o přínosu kvalitní práce s mládeží pro rozvoj, dobré životní podmínky a sociální začleňování mladých lidí. Úřední věstník Evropské unie, 2013/C 168/03.

8 – Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work. Zpráva expertní skupiny o systémech kvality práce s mládeží v členských státech EU. Evropská komise, 2015.

9 – Viz např. Doporučení Rady Evropy o práci s mládeží (2017), <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2017-4-ces/16808d3cc5>

4 | INDIKÁTORY

KROK ZA KROKEM

Jak je uvedeno v kapitole 2, indikátory jsou vztažné body, s nimiž můžeme porovnávat skutečnost, a tak ji analyzovat a hodnotit. Aby plnily tuto funkci, musíme být schopni je sledovat. Indikátory, u kterých nedokážeme říci, zda jsme jich dosáhli nebo ne, jsou zcela zbytečné. Totéž platí pro indikátory, u kterých nejsme schopni vyhodnotit, co vedlo k jejich splnění nebo nesplnění.¹⁰

Z myšlenky vzájemného porovnávání indikátorů a skutečnosti vyplývá, že indikátory musí být formulovány ve vztahu ke konkrétnímu prostředí, například konkrétnímu středisku volného času nebo konkrétnímu městu. To proto, že cíle, kterých chcete dosáhnout ve vašem městě (nebo v širším měřítku), například zajistit vyváženou účast chlapců a dívek, nemusí být dosažitelné – a ani žádoucí – v každé jednotlivé organizaci nebo skupině. Bývá naprosto běžné, že cíle jednotlivých organizací se vzájemně doplňují a společně přispívají k dosažení obecnějšího cíle.

Navíc v různých prostředích mají mladí lidé různé životní podmínky a potřeby. Mladí Romové žijící ve vyloučené lokalitě budou mít pravděpodobně jiné potřeby než mladí Češi z malého města. Rozmanitost výchozích podmínek a potřeb vysvětluje, proč by hlavním účelem používání indikátorů mělo být zvyšování kvality v konkrétním prostředí, nikoli

porovnávání výsledků v různých situacích. Tato rozmanitost také vysvětluje, proč by do konkrétního kontextu měla být zasazena i analýza dosažených výsledků – tedy hledání příčin, které k nim vedly, a uvažování o možných způsobech, jak je vylepšit.¹¹

Při sestavování vlastního souboru indikátorů musíte v zásadě učinit tři kroky:

1. **definování kontextu,**
2. **určení cílové skupiny,**
3. **výběr indikátorů z databáze.**

Tyto tři kroky tvoří jádro Kapesního průvodce kvalitou v práci s mládeží. Pokud však budete chtít využít indikátory ke zvýšení kvality své práce, budete muset učinit ještě další dva kroky:

4. **volba metody získávání informací o shodě mezi indikátory a skutečností a získání těchto informací,**
5. **analýza výsledků a rozhodnutí, co je potřeba změnit, aby se zvýšila kvalita.**

Tyto kroky jsou v našem průvodci také popsány, ale mnohem stručněji. Podrobnější doporučení najdete například v příručce Improving Youth Work – your guide to quality development.

¹⁰ – Příkladem takového indikátoru je míra užívání drog mezi mladými lidmi. Užívání drog je bezesporu velký celospolečenský problém, ale zcela nevhodný indikátor kvality práce s mládeží. Užívání či neužívání drog je totiž ovlivněno tolika různými okolnostmi, že nelze určit specifický přínos práce s mládeží.

¹¹ – Kromě toho je důležité mít na paměti, že indikátory mohou být subjektivní nebo objektivní. Například „atraktivní vybavení“ je subjektivní indikátor, který lze ověřovat pouze prostřednictvím osobních výpovědí uživatelů. Naopak procento dívek účastnicích se aktivity je objektivní indikátor.

KROK 1:

DEFINOVÁNÍ KONTEXTU

Když začínáte definovat kontext, musíte si ujasnit, jaká rovina informací vás zajímá.

Rozhodněte se, zda chcete sledovat kvalitu:

- práce konkrétní skupiny (např. jednoho zájmového kroužku, jednoho oddílu), nebo
- všech aktivit vaší organizace pracující s mládeží, nebo
- veškeré práce s mládeží ve vašem městě.

Pro každou rovinu si totiž pravděpodobně zvolíte jiné indikátory. Při výběru indikátorů si vždy rozmyslete, zda jsou pro danou rovinu nebo kontext vhodné. Například indikátor „mladí lidé si rozvíjejí nové zájmy“, může být důležitý v kontextu celého města, ale nebude vhodný pro posuzování kvality práce konkrétní skupiny, která se schází na základě už existujícího společného zájmu (např. v zájmovém kroužku). Pokud působíte v organizaci, která má více poboček, měli byste vždy přemýšlet a debatovat o tom, zda vystačíte se stejnými indikátory pro celou organizaci i pro jednotlivé pobočky.

Pomocí indikátorů můžete sledovat kvalitu například v těchto rovinách:

- činnost konkrétní skupiny (např. kroužku, oddílu) ve středisku volného času či v neziskové organizaci,

- činnost všech skupin ve středisku volného času či v neziskové organizaci,
- konkrétní nízkoprahová (otevřená) aktivita¹ ve středisku volného času či v neziskové organizaci (např. víkendové hraní fotbalu volně přístupné komukoli),
- všechny nízkoprahové (otevřené) aktivity ve středisku volného času či v neziskové organizaci,
- všechny aktivity v konkrétním středisku volného času či v konkrétní neziskové organizaci,
- aktivity všech středisek volného času ve městě,
- veškerá práce s mládeží ve městě (včetně sportovních klubů apod.).

Dříve než budete pokračovat, měli byste mít alespoň předběžnou představu o tom, jaký kontext vás zajímá. Také až definujete svoji cílovou skupinu a zvolíte indikátory, je dobré znovu zkontrolovat, zda kontext, cílová skupina a indikátory jsou ve vzájemném souladu.

¹ – Zde máme na mysli aktivity, které nejsou strukturovaně organizovány, ale spíše nabízejí prostor, kam mohou mladí lidé přijít, trávit tam volný čas a zapojit se na jakkoli dlouhou dobu tak, jak sami chtějí.

KROK 2:

URČENÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Často se uvádí, že cílovou skupinou pro práci s mládeží jsou všichni mladí lidé. Ale co to znamená v praxi? Má-li práce s mládeží naplňovat výše zmíněný princip otevřenosti vůči všem skupinám mladých lidí, musíme upřesnit, které skupiny to jsou.

Druhým krokem je proto zamyslet se nad tím, co potřebujeme vědět o svých účastnících, jejich vlastnostech a jejich složení, abychom si byli jisti, že:

- oslovujeme právě ty mladé lidi, které chceme oslovit, například chlapce i dívky, mladé lidi s různými zájmy, i ty mladé lidi, kteří už nechodí do školy, apod.,
- víme, jak mladí lidé naše aktivity vnímají a prožívají, zda se jejich vnímání nějak liší například podle věku nebo pohlaví a zda nabízené aktivity vyhovují všem potenciálním cílovým skupinám,
- víme, nakolik se nám daří u jednotlivých cílových skupin naplňovat naše cíle, například pokud jde o rozvoj kompetencí.

Při definování cílové skupiny byste měli myslet také na to, že ačkoli v kontextu celého města či celé organizace je žádoucí usilovat například o vyváženou účast chlapců a dívek, určité konkrétní aktivity se přesto mohou zaměřovat specificky na dívky, na chlapce nebo třeba na LGBT mládež. Navíc zatímco pro některé organizace může být vyvážená účast chlapců a dívek důležitá (i když možná ne pro každou jednotlivou aktivitu), jiné organizace mohou mít zcela odlišné priority.

Právě proto byste měli cílovou skupinu definovat vždy v rámci konkrétního kontextu.

Některé charakteristiky, které použijete k definování cílové skupiny, mohou být – samozřejmě v závislosti na konkrétním kontextu – známkou znevýhodnění. Pokud je jedním z principů kvalitní práce s mládeží inkluzivita, měli byste cíleně sledovat právě účast mladých lidí ze znevýhodněných skupin – například cizinců, mladých lidí ze sociálně slabých rodin, LGBT mládeže apod.

Základní otázka tedy zní: Ve vztahu k jaké skupině (skupinám) mladých lidí budete chtít vyhodnocovat výsledky svých aktivit? Při definování cílové skupiny můžete vzít v úvahu některé z následujících charakteristik:¹³

- věk,
- pohlaví,
- genderová identita,
- sexuální orientace,
- původ (např. rodilý Čech, příslušník národnostní menšiny),
- zájmy (např. už existující zájmy nebo ty, které chcete u mladých rozvíjet),
- postoje (např. pravicově extremistická mládež),
- účast na vzdělávání (např. uční nebo mladí lidé, kteří už nechodí do školy),
- osobní situace (např. zdravotní postižení, užívání drog),
- rodinná situace (např. mládež z rozvedených rodin, z dětských domovů),
- ekonomická situace (např. ve vztahu k účastnickým poplatkům),
- zaměstnanecký status (zaměstnaní vs. nezaměstnaní),
- místo bydliště (např. sociálně vyloučená lokalita, vesnice).

¹³ – Níže uvedený seznam slouží pouze pro inspiraci a rozhodně není vyčerpávající. Jednotlivé charakteristiky můžete samozřejmě doplnit nebo upřesnit ve shodě se svými prioritami.

KROK 3:

VÝBĚR INDIKÁTORŮ

V této kapitole najdete databázi indikátorů, z nichž si můžete vybrat ty, které jsou vhodné pro váš kontext a vaši cílovou skupinu. Kapitola je rozdělena do tří částí:

1. indikátory toho, jak mladí lidé vnímají aktivitu před svou účastí,¹⁴
2. indikátory o cílové skupině,
3. indikátory toho, jak mladí lidé prožívají aktivitu během své účasti.

Indikátory vždy vybírejte na základě důkladné a otevřené diskuse. Čím více různých aktérů (mladí lidé, pracovníci s mládeží, politici...) se do diskuse zapojí, tím lepší bude její výsledek. Zároveň tím zvýšíte pravděpodobnost, že se všichni ve vaší organizaci s indikátory ztotožní a budou sdílet stejné pojetí kvality práce s mládeží.

Na konci celého procesu budete mít definovaný kontext, cílovou skupinu a soubor indikátorů. Abyste mohli indikátory použít k hodnocení kvality své práce, budete muset sbírat informace vztahené k cílové skupině, kterou jste definovali v kroku 2. Jinak nebude schopni popsat rozdíly mezi různými skupinami mladých lidí – například sledovat, které skupiny se vám reálně podařilo oslovit, nebo rozlišit prožívání aktivit u různých skupin.

¹⁴ – Může se zdát logické začít sledováním toho, jak mladí lidé vaše aktivity vnímají, než se do nich zapojí. Pro zodpovědné vyhodnocení těchto indikátorů se však většinou musíte ptát nejen samotných účastníků, ale mnohem širší skupiny mladých lidí, abyste poznali také názory těch, které vaše aktivity neoslovily. To vyžaduje mnoho práce, a pokud jste dosud s indikátory nepracovali, doporučujeme vám s analýzou tohoto typu počkat, než získáte více zkušeností. Pro začátek bohatě stačí hodnotit průběh a prožívání aktivit.

Dříve než přistoupíte k používání indikátorů k hodnocení, nezapomeňte se zamyslet nad tím, zda kontext, cílová skupina a vybraný soubor indikátorů spolu korepondují. Pokud zjistíte, že ne, proveďte takové úpravy, abyste dosáhli vzájemného souladu.

POZOR!

Jak uvidíte, indikátory mohou být formulovány více či méně obecně. Pečlivě zvažujte, jakou úroveň obecnosti zvolíte. Obecnější úroveň se může zdát jednodušší a obvykle pro ni stačí méně otázek. Na druhou stranu získáte méně přesné informace a může se stát, že strávíte mnoho času diskusí o tom, co jste se dozvěděli.

1. INDIKÁTORY VNÍMÁNÍ AKTIVITY PŘED ÚČASTÍ

Před zapojením do aktivit by mladí lidé¹⁵ měli mít pocit, že:

- dostali informace o nabízených aktivitách
 - ▶ tyto informace jsou věcné
 - ▶ tyto informace jsou atraktivní
 - ▶ tyto informace je oslovují¹⁶
- mají přístup k aktivitám, které potřebují
- mají přístup k aktivitám, které je zajímají
- aktivity jsou pro ně fyzicky dostupné
 - ▶ co se týče místa konání
 - ▶ vzdálenost
 - ▶ fyzická dostupnost
 - ▶ co se týče času

- aktivity jsou pro ně dostupné sociálně a psychologicky
 - ▶ Nemají obavu, že je jiní účastníci budou zesměšňovat či šikanovat
 - ▶ nemají obavu, že je vedoucí budou zesměšňovat či šikanovat
 - ▶ v případě zesměšňování nebo šikanování se jim dostane podpory a ochrany
 - ▶ ostatní k nim budou přistupovat otevřeně
 - ▶ ostatní k nim budou přistupovat s respektem¹⁷
- budou mít možnost ovlivňovat průběh aktivity¹⁸
- budou mít možnost se aktivně zapojit¹⁹
- budou mít možnost rozvinout své kompetence²⁰
- budou mít možnost nechat si uznat získané kompetence

15 - Ze zvolené cílové skupiny.

16 - Měli by mít pocit, že informace o aktivitě promlouvají k nim osobně a že jejich účast je vítána.

17 - Aktivita by měla v mladých lidech vzbuzovat důvěru, že k nim bude přistupováno jako k individuálním lidským bytostem, a ne na základě předpokladů a stereotypů.

18 - Měli by mít pocit, že se v rámci možnosti budou moci zapojit do rozhodování.

19 - Měli by mít pocit, že se budou moci podílet na plánování, realizaci a hodnocení aktivit.

20 - Do kompetencí řadíme znalosti, dovednosti a postoje.

2. INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ

Mladí lidé²¹ by se měli účastnit:

- aktivit pro mládež
 - ▶ nízkoprahových, otevřených aktivit²²
 - ▶ skupinových aktivit²³
- jako aktivní účastníci či tvůrci²⁴ aktivit
 - ▶ při formulování hlavní myšlenky, tématu či cíle aktivity
 - ▶ při plánování aktivity
 - ▶ při organizování aktivity
 - ▶ při přípravě aktivity
 - ▶ při rozhodování o rozpočtu
 - ▶ při podávání žádosti o finanční podporu
 - ▶ při realizaci aktivity
- ▶ při hodnocení aktivity
 - ▶ hodnocení průběhu
 - ▶ hodnocení výsledků
 - ▶ hodnocení poskytnuté podpory
- jako učící se jedinci, kteří budou mít možnost nechat si uznat výsledky svého učení

21 – Ze zvolené cílové skupiny. Bez ohledu na to, jaké metody použijete k hodnocení (viz kapitola 5, krok 4), měli byste v každém případě evidovat informace (statistiky) o svých účastnících. Vaším cílem bude například vyvážená účast chlapců a dívek (například alespoň v poměru 40:60) nebo účast určitého procenta (např. 10 %) mladých lidí z celkového počtu mladých v obci. Pro vyhodnocení takových cílů potřebujete mít statistiky o počtu účastníků.

22 – To jsou aktivity, které jsou volně přístupné všem mladým lidem z cílové skupiny (účast není podmíněna žádnými specifickými dovednostmi nebo účastí na předchozích akcích).

23 – To jsou pravidelné nebo projektové aktivity, jichž se účastní stabilní skupina mladých lidí (kroužky, výměny mládeže apod.)

24 – Mladí lidé se stávají „tvůrci“, když se podílejí na přípravě, realizaci a hodnocení aktivity, kterou (spolu)organizují pro sebe nebo pro jiné.

3. INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY BĚHEM ÚČASTI

Když se mladí lidé²⁵ účastní aktivit pro mládež, měli by mít pocit, že:

- aktivity naplňují jejich potřeby
- aktivity vycházejí z jejich vlastních cílů učení
- aktivity v nich rozvíjejí nové zájmy
- mohou být sami sebou
 - ▶ ostatní účastníci je nezesměšňují ani nešikanojí
 - ▶ vedoucí je nezesměšňují ani nešikanojí
 - ▶ v případě zesměšňování nebo šikanování se jim dostane podpory a ochrany
 - ▶ ostatní k nim přistupují s respektem²⁶
- jejich nápady, myšlenky a pocity jsou brány vážně
 - ▶ vedoucími aktivity
 - ▶ ostatními účastníky
- jsou součástí skupiny/společenství
- skupina je demokratická
 - ▶ mohou svobodně vyjadřovat své názory
 - ▶ názory všech jsou stejně důležité
- jsou přijímáni pozitivně
 - ▶ jejich účast je vnímána jako přínosná
 - ▶ vedoucími
 - ▶ ostatními účastníky
 - ▶ je jim nasloucháno
 - ▶ vedoucími
 - ▶ ostatními účastníky
 - ▶ mohou uplatnit své zkušenosti, znalosti nebo dovednosti
 - ▶ jsou podněcováni k aktivnímu zapojení
 - ▶ dostávají podporu potřebnou k aktivnímu zapojení
 - ▶ mohou dělat chyby

- dostane se jim potřebné pomoci/podpory
 - ▶ od vedoucích
 - ▶ od ostatních účastníků
- přispívají
 - ▶ svými nápady
 - ▶ svými názory
 - ▶ svým jednáním
 - ▶ pomáhají druhým
 - ▶ vedoucím
 - ▶ ostatním účastníkům
- jsou aktivními účastníky
 - ▶ aktivita vychází z jejich nápadů
 - ▶ zapojují se do plánování
 - ▶ zapojují se do organizování
 - ▶ zapojují se do přípravy
 - ▶ do rozhodování o rozpočtu
 - ▶ do podávání žádosti o finanční podporu
 - ▶ zapojují se do realizace aktivity
 - ▶ průběh aktivity vyžaduje jejich aktivní zapojení
 - ▶ zapojují se do hodnocení
 - ▶ průběhu
 - ▶ výsledků podpory
 - ▶ poskytnuté podpory

25 - Ze zvolené cílové skupiny.

26 - To znamená, že s nimi ostatní jednají jako s individuálními lidskými bytostmi, a ne na základě předsudků a stereotypů.

- mají vliv
 - ▶ zapojují se do obecného rozhodování²⁷
 - ▶ jsou podněcováni k účasti na rozhodování
 - ▶ dostanou podporu potřebnou k účasti na rozhodování
 - ▶ svými nápady ovlivňují průběh aktivity
- rozvíjejí své kompetence
 - ▶ znalosti²⁸
 - ▶ dovednosti
 - ▶ postoje
- rozvíjejí svou schopnost se učit
 - ▶ objeví nové způsoby učení
 - ▶ převzou odpovědnost za své vlastní učení
- jejich učení jim bude uznáno²⁹
- získané kompetence budou moci využít
 - ▶ ve svém studiu
 - ▶ ve svém budoucím pracovním životě
 - ▶ v evropské mobilitě
 - ▶ v občanském životě
- místo konání aktivity je atraktivní
- vybavení a pomůcky používané při aktivitě jsou atraktivní

27 – Tím se myslí rozhodování na příslušné úrovni – např. v rámci konkrétní organizace.

28 – Znalosti mohou být o čemkoli – např. jak je organizovaná Evropská unie nebo kde lze najít informace o právech dítěte. Abyste byli schopni tento indikátor vyhodnotit, musíte si dopředu definovat, jaké konkrétní znalosti si mají mladí lidé v aktivitě rozvinout. Totéž platí i pro dovednosti a postoje.

29 – Zde můžete doplnit indikátory upřesňující konkrétní certifikát (či certifikáty), který účastníci získají (např. Youthpass).

5 | DALŠÍ KROKY

Diskuse, které v rámci vaší organizace budou směřovat k definování kontextu, cílové skupiny a indikátorů, jsou samozřejmě důležité a smysluplné i samy o sobě, ale pokud chcete indikátory využívat k hodnocení a zvyšování kvality své práce, musíte na ně navázat ještě dalšími dvěma kroky.

KROK 4: VÝBĚR NÁSTROJŮ PRO SBĚR INFORMACÍ

Nyní je čas přemýšlet o tom, jak budete zjišťovat, do jaké míry se realita shoduje s vašimi indikátory. K tomuto účelu budete muset z indikátorů vytvořit otázky. To může být více či méně složité podle toho, jaké indikátory jste si zvolili. Pro některé indikátory budete možná potřebovat více otázek.

Nejprve se musíte rozhodnout, jakou metodu použijete k získávání informací o shodě mezi indikátory a realitou. Máte několik možností:

- dokumentace o počtu účastníků, délce trvání aktivit apod.,
- dotazník pro mladé lidi,
- rozhovory nebo ohniskové (fokusní) skupiny s mladými lidmi,
- pozorování a hodnocení prováděné členy vašeho týmu,
- pozorování a hodnocení prováděné účastníky,
- pozorování a hodnocení prováděné externistou (někým, kdo není přímo zapojen do aktivity),
- jiné.

Tyto metody můžete také vzájemně kombinovat. Například můžete využít výsledky z dotazníku jako východisko pro rozhovor s účastníky. Nebo můžete naopak využít výsledky ohniskové skupiny jako základ pro tvorbu otázek do dotazníku. Konkrétní příklady nástrojů, které pro sběr informací používají různé organizace, najdete v příručce *Improving Youth Work – your guide to quality development*.

POZOR!

Rozmyslete si, kolik máte na sběr a analýzu informací času.

Je zbytečné sbírat informace, které nikdy nepoužijete.

Dejte najevo zájem o názory mladých lidí. Ptejte se tak, abyste posílili jejich důvěru v to, že jim nasloucháte a berete je vážně.

Berte ohled na charakteristiky své cílové skupiny. Například cizinci mohou mít problémy se čtením dotazníku v češtině, a proto bude vhodnější metodou rozhovor.

Pozor na citlivé otázky (například na sexuální orientaci). Na citlivé otázky byste se z důvodu zachování soukromí neměli ptát přímo, ale raději pomocí dobře navrženého dotazníku, který účastníkům zaručí naprostou anonymitu.

KROK 5: **ANALÝZA VÝSLEDKŮ A NÁVRHY** **NA ZLEPŠENÍ KVALITY**

Až budete mít shromážděné informace, můžete je začít analyzovat ve vztahu ke kontextu, ve kterém jste je sbírali. Na základě této analýzy se pak rozhodnete, co byste měli změnit, abyste příště dosáhli lepších výsledků. Dobrá analýza promění informace ve znalosti.

Analýza v podstatě spočívá v kladení správných otázek do té doby, než budete vědět:

- jak, do jaké míry, případně v čem se skutečnost shoduje s indikátory,
- proč jsme dosáhli tohoto výsledku,
- které faktory byly pro tento výsledek rozhodující,
- co by vedlo k lepšímu výsledku.

Odpovědi na tyto otázky nasměrují vaše další kroky v procesu rozvoje kvality. Na jejich základě budete navrhovat opatření, která přispějí k lepšímu výsledku.

Dobrá a důkladná analýza vyžaduje sebekritický přístup spojený s kreativitou a otevřeností vůči novým řešením. Musíte být schopni podívat se na svoji práci z jiného úhlu pohledu.³⁰ Právě proto mohou vaši analýzu velmi obohatit pohledy jiných aktérů (mladých lidí, jiných pracovníků s mládeží, místních politiků atd.), kteří mají jiné zkušenosti a dívají se na stejnou situaci jinými očima. Z tohoto důvodu byste měli do hodnocení aktivit vždy zapojovat mladé lidi. Bez nich nikdy plně neporozumíte tomu, proč vaše aktivity dopadly tak, jak dopadly.

Názory mladých lidí jsou důležité také v následujícím kroku – v navrhování změn, které přispějí ke zvýšení kvality. Tento krok často probíhá současně

s analýzou, která právě hledá odpovědi na otázku, co by vedlo k lepšímu výsledku. V této souvislosti je přirozeně podstatné znát představy mladých lidí o tom, co by mohlo zlepšit jejich zážitek z aktivity.

Pokud jste si prostřednictvím indikátorů vytyčili určitý záměr, např. že by vaše aktivity měly být stejně atraktivní pro dívky i pro chlapce, měli byste si v této chvíli stanovit konkrétní cíle pro nadcházející období. Nezapomeňte, že tyto cíle by měly být realistické a v daném čase dosažitelné.

Doporučujeme vám rozpracovat cíle do podoby akčního plánu, který bude uvádět konkrétní opatření a každému z nich termín a zodpovědnou osobu. Bez toho se pravděpodobně moc věcí nezmění.

Vaše první hodnocení výsledků ve vztahu k indikátorům bude pravděpodobně velmi vzrušující. Mnohem větší vzrušení však pocítíte, až budete zjišťovat, zda vámi navržená opatření skutečně vedla ke zlepšení kvality. I když budete jistě zvědaví na výsledky, neprovádějte toto druhé kolo hodnocení příliš brzy, protože opatření, na kterých jste se společně shodli, se většinou projeví až s určitým časovým odstupem.

³⁰ – Konkrétní příklad, jak to může vypadat, najdete v příloze.

6 | ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY

Hodnocení kvality pomocí indikátorů není lehké – vyžaduje soustředěnost, plánování, ale současně také tvořivost a otevřenou mysl. S malými finančními i lidskými zdroji, s nimiž musí práce s mládeží často vyjít, se to může zdát nad naše síly. Pokud však chceme dosáhnout většího uznání práce s mládeží a posílit její postavení ve společnosti, je tento přístup nevyhnutelný. Strukturované hodnocení prováděné ve vztahu k jasně definovaným indikátorům a cílům posílí, přinejmenším v dlouhodobém časovém horizontu, důvěryhodnost práce s mládeží, která je nezbytná k získání adekvátní finanční podpory. Hodnocení vázané na indikátory bychom proto měli vnímat jako dlouhodobou investici, a ne jako práci navíc, která nás zatěžuje a zvyšuje naše náklady. Práce s mládeží si už nemůže dovolit utrácet svoje zdroje tak, jako by jí zbývalo pár posledních dnů života. Musí investovat do své budoucnosti, jinak její poslední dny skutečně brzy přijdou.

Jak je snad patrné z předcházejících kapitol, už samotný proces formulování indikátorů a jejich používání k hodnocení je práce s mládeží! Chceme-li, aby práce s mládeží podporovala aktivní účast mladých lidí a přispívala k jejich neformálnímu učení, pak zapojení mladých do definování její kvality je samo o sobě velmi smysluplný projekt.

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží, jeho indikátory a přístup k hodnocení se používají jako nástroj rozvoje kvality v rámci evropské sítě místních samospráv InterCity Youth. Díky tomu, že vycházíme ze stejných předpokladů a používáme stejné indikátory, se můžeme lépe učit jeden od druhého a společně rozvíjet práci s mládeží. Pokud se k nám chcete přidat nebo pokud se chcete dozvědět více o našich aktivitách, navštivte naše webové stránky www.intercityyouth.eu.

PŘÍLOHA

PŘÍKLADY INDIKÁTORŮ A NÁSTROJŮ PRO SBĚR INFORMACÍ V PROJEKTECH INTERCITY YOUTH

PŘÍKLAD 1

Kontext: skupinová aktivita v centru pro mládež

Cíl aktivity: zorganizovat volnočasovou akci pro mladé lidi

Cíle učení: posílit u účastníků schopnosti sebevyjádření, spolupráce a přebírání zodpovědnosti v demokratickém prostředí

Cílová skupina: mladí lidé ve věku 14 až 17 let, kteří navštěvují centrum pro mládež

Metoda hodnocení: dotazník

INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ:

- věk
- pohlaví
- původ (rodilí nebo cizinci)
- školní/vzdělávací situace
 - ▶ školní výsledky
 - ▶ předčasný odchod ze vzdělávání

INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY:

- mladí lidé se cítí být součástí skupiny/společenství
- vnímají skupinu jako demokratickou
 - ▶ mají pocit, že mohou svobodně vyjadřovat své názory
 - ▶ mají pocit, že názory všech jsou stejně důležité
- jsou ostatními přijímáni pozitivně
- jsou aktivními účastníky
 - ▶ zapojují se do plánování
 - ▶ zapojují se do organizování
 - ▶ zapojují se do přípravy
 - ▶ zapojují se do realizace
 - ▶ zapojují se do hodnocení
- aktivita je rozvíjí (osobně)
 - ▶ rozvíjí jejich dovednosti
 - ▶ dovednost sebevyjádření
 - ▶ dovednost spolupráce
 - ▶ dovednost přebírat zodpovědnost

PŘÍKLADY OTÁZEK V DOTAZNÍKU PRO HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ:

1. Narodil/a jsem se v roce:

- 2000 2002
 2001 2003

2. Jsem:

- Dívka Chlapec Jiné

3. Jeden nebo oba moji rodiče se narodili v jiné zemi:³¹

- Ano Ne Nevím

4. Příští rok nastoupím ve škole do dalšího ročníku:

- Ano Ne už nechodím do školy

5. Během aktivity jsem měl/a pocit, že:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- jsem součástí skupiny
 mohu svobodně vyjadřovat své názory
 názory všech jsou stejně důležité
 ostatní účastníci se ke mně chovají hezky

6. V průběhu aktivity jsem se zapojoval/a do: *(Možnosti: ano, ne)*

- plánování
 organizování
 přípravy
 průběhu aktivity
 hodnocení

7. Díky této aktivitě jsem se naučil/a lépe:

- vyjadřovat své názory
 spolupracovat s druhými
 přebírat zodpovědnost

31 – Otázka je převzatá z mezinárodního projektu, kde byla záměrně formulována obecně, aby byla použitelná pro různé země. V případě jejího použití v českém prostředí by bylo vhodnější zeptat se přímo, zda se rodiče narodili v jiné zemi než v České republice.

PŘÍKLAD 2

Kontext: aktivity všech center pro mládež ve městě určené pro věkovou skupinu 13 až 17 let

Cíl aktivity: posílit aktivní zapojení mladých lidí do aktivit pořádaných centry pro mládež

Cíle učení: mladí lidé se naučí aktivně zapojovat do aktivit, a tím si rozvinou dovednosti spolupráce a přebírání zodpovědnosti

Cílová skupina: mladí lidé ve věku 13 až 17 let, kteří navštěvují centra pro mládež ve městě

Metoda hodnocení: dotazník

INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ:

- věk
- pohlaví
- původ (rodilí nebo cizinci)

INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY:

- mladí lidé jsou aktivními účastníky
 - ▶ aktivita vychází z jejich nápadů
 - ▶ zapojují se do plánování
 - ▶ zapojují se do organizování
 - ▶ zapojují se do přípravy
 - ▶ zapojují se do realizace/průběhu aktivity
 - ▶ zapojují se do hodnocení
- aktivita rozvíjí jejich kompetence
 - ▶ kompetenci spolupracovat
 - ▶ kompetenci přebírat zodpovědnost

PŘÍKLADY OTÁZEK V DOTAZNÍKU PRO HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ:

1. Narodil/a jsem se v roce:

- 2000 2002 2004
 2001 2003 2005

2. Jsem:

- Dívka Chlapec Jiné

3. Doma většinou mluvíme jazykem země, kde bydlíme:³²

- Ano Ne Nevím

4. V centru pro mládež jsem se zapojoval/a do: (Možnosti: ano, ne)

- plánování aktivit(y)
 organizování aktivit(y)
 přípravy aktivit(y)
 průběhu aktivit(y)
 hodnocení aktivit(y)

5. V centru pro mládež jsem se naučil/a lépe spolupracovat s druhými.

- rozhodně nesouhlasím
 spíše nesouhlasím
 spíše souhlasím
 rozhodně souhlasím

6. V centru pro mládež jsem se naučil/a přebírat zodpovědnost.

- rozhodně nesouhlasím
 spíše nesouhlasím
 spíše souhlasím
 rozhodně souhlasím

32 – Stejně jako otázka na zemi původu rodičů v příkladu 1 je tato otázka formulována tak, aby byla použitelná pro různé země. V případě jejího použití v českém prostředí by bylo vhodnější zeptat se přímo, zda doma většinou mluví česky.

PŘÍKLAD 3

Kontext: práce se skupinou LGBT mladých lidí v centru pro mládež

Cíl aktivity: plánování volnočasových aktivit a organizování různých akcí

Cíle učení: posílit sebedůvěru a životní dovednosti; naučit se plánovat, organizovat a hodnotit různé akce

Cílová skupina: LGBT mládež ve městě ve věku 15 až 20 let

Metoda hodnocení: v malé skupině rozhovor, ve velké skupině dotazník

INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ:

- věk
- pohlaví
- genderová identita

INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY:

- mladí lidé mohou být sami sebou
- jsou ostatními přijímáni pozitivně
- mohou uplatnit své zkušenosti
- dostávají pomoc/podporu, kterou potřebují
- přispívají
- aktivně se zapojují
- mají vliv
- rozvíjejí své kompetence

PŘÍKLADY OTÁZEK V DOTAZNÍKU PRO HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ:

1. Narodil/a jsem se v roce:

- 1998 2000 2002
 1999 2001 2003

2. Jsem:

- Dívka Chlapec Jiné

3. Cítím se být

- dívkou chlapcem někým jiným

4. V centru pro mládež mám pocit, že:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- mohu být sám/sama sebou
 ostatní se ke mně chovají hezky
 mám možnost uplatnit své zkušenosti
 dostanu podporu, když ji potřebuji
 mohu přispět svými nápady

5. Na akcích centra pro mládež jsem se zapojil/a do:

(Možnosti: ano, ne)

- plánování
 organizování
 přípravy
 průběhu akce
 hodnocení

6. Naučil/a jsem se lépe:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- plánovat aktivity
 spolupracovat
 vyjadřovat své názory
 přebírat zodpovědnost
 vyhodnocovat aktivity

7. Zapojil/a jsem se do všeobecného rozhodování v centru pro mládež:

- ano
 ne

PŘÍKLAD 4

Kontext: práce se skupinou mladých přistěhovalců

Cíl aktivity: vzájemné setkávání a výměna zkušeností v otevřené skupině

Cíle učení: pomoci mladým lidem poznat kulturu a tradice země, zlepšit jejich interkulturní dovednosti

Cílová skupina: mladí přistěhovalci ve věku 16 až 20 let

Metoda hodnocení: rozhovor, dotazník

INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ:

- věk
- pohlaví
- původ
 - ▶ rodilí nebo přistěhovalci
 - ▶ etnická/národnostní menšina
- procentuální podíl mladých přistěhovalců, kteří docházejí na aktivitu³³

INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY:

- aktivita naplňuje jejich potřeby
- cítí se být součástí skupiny/společenství
- mohou být sami sebou
- jsou ostatními přijímáni pozitivně
- přispívají
- aktivně se zapojují
- rozvíjejí své kompetence

PŘÍKLADY OTÁZEK V DOTAZNÍKU PRO HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ:

1. Narodil/a jsem se v roce:

- 1998 2000 2002
 1999 2001

2. Jsem:

- Dívka Chlapec Jiné

3. Narodil/a jsem se v jiné zemi:

- ano ne nevím

4. Jeden nebo oba moji rodiče se narodili v jiné zemi:

- ano ne nevím

5. Doma většinou mluvíme jazykem země, kde bydlíme:

- ano ne

6. V centru pro mládež mám pocit, že:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- aktivity odpovídají mým potřebám
 jsem součástí skupiny
 v aktivitách mohu být sám/sama sebou
 ostatní se ke mně chovají hezky
 mohu přispívat svými nápady

7. V centru pro mládež jsem se zapojil/a do: *(Možnosti: ano, ne)*

- plánování
 organizování
 přípravy
 průběhu aktivit
 hodnocení

8. V centru pro mládež jsem se naučil/a:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- lépe rozumět místní kultuře
 být tolerantnější k jiným způsobům myšlení

33 – Pro hodnocení tohoto indikátoru je třeba porovnat počet mladých přistěhovalců, kteří docházejí na aktivitu, s celkovým počtem mladých přistěhovalců ve městě, který se zjistí z úředních statistik o počtech přistěhovalců v různých věkových skupinách.

PŘÍKLAD 5

Kontext: organizování výměn mládeže

Cíl aktivity: poznat jiné země/kultury

Cíle učení: posílit u účastníků schopnosti sebevyjádření a přebírání zodpovědnosti, a tak podpořit jejich uplatnění na trhu práce

Cílová skupina: mladí lidé ve věku 18 až 25 let

Metoda hodnocení: dotazník

INDIKÁTORY O CÍLOVÉ SKUPINĚ:

- věk
- školní/vzdělávací situace

INDIKÁTORY PROŽÍVÁNÍ AKTIVITY:

- aktivity vycházejí z jejich vlastních vzdělávacích cílů
- skupina je demokratická
 - ▶ mohou svobodně vyjadřovat své názory
 - ▶ názory všech jsou stejně důležité
- jsou ostatními přijímáni pozitivně
 - ▶ mohou dělat chyby
- dostávají pomoc/podporu, kterou potřebují
- přispívají
- aktivně se zapojují
- rozvíjejí své kompetence
- rozvíjejí svou schopnost se učit
 - ▶ objevují nové způsoby učení
 - ▶ přebírají odpovědnost za své vlastní učení
- jsou jim uznány výsledky učení
- kompetence získané díky účasti v aktivitě mohou využít ve svém budoucím pracovním životě

PŘÍKLADY OTÁZEK V DOTAZNÍKU PRO HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ:

1. Narodil/a jsem se v roce:

- 1993 1995 1997 1999
 1994 1996 1998 2000

2. Jsem:

- Dívka Chlapec Jiné

3. Příští rok budu pokračovat ve studiu:

- ano ne už nechodím do školy

4. Na výměně mládeže jsem měl/a pocit, že:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- se učím věci, které mě zajímají
 skupina je demokratická
 ve skupině mohu vyjadřovat své názory
 názory všech členů skupiny jsou stejně důležité
 ostatní se ke mně chovají hezky
 mohu dělat chyby
 dostanu podporu, když ji potřebuji
 přispívám svými nápady

5. Zapojil/a jsem se do:

(Možnosti: ano, ne)

- plánování
 organizování
 přípravy
 průběhu aktivit
 hodnocení

6. Díky výměně jsem:

(Možnosti: rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, rozhodně souhlasím)

- se naučil/a lépe vyjadřovat své názory
 se naučil/a přebírat zodpovědnost
 objevil/a nové způsoby učení
 se naučil/a přebírat zodpovědnost za své učení
 se naučil/a věci, které mohu později využít v práci

7. To, co jsem se na výměně naučil/a, mi bylo oficiálně uznáno:

- ano (např. prostřednictvím certifikátu Youthpass)
 ne

PŘÍKLAD ANALÝZY

Představte si, že pracujete v centru pro mládež. Spolu s kolegy jste si stanovili cíl, že alespoň 40 % účastníků vašich aktivit budou dívky. Když jste se však podívali na statistiky o účastnících, zjistili jste, že ve skutečnosti je dívek pouze 20 %. Vaše analýza, proč tomu tak je, může vypadat například takto:

Podíváte se na statistiky podrobněji, abyste porovnali účast dívek v různých dnech v týdnu. Zjistíte, že:

- v úterky a v pátky chodí 40 % dívek, ale v pondělky, středy a čtvrtky dívky vůbec nechodí.

Položíte si otázku, čím se jednotlivé dny liší, co se týče:

- vaší nabídky aktivit (obsah, forma atd.),
- vedoucích (jejich pohlaví, kompetence, přítomnost/nepřítomnost v centru atd.),
- účastníků (počet účastníků, jejich věk, kdo konkrétně chodí/nechodí atd.),
- jiných aktivit pro mládež konaných mimo vaše centrum.

Zjistíte, že na otázky, které jste si položili, neumíte sami úplně odpovědět, a proto se zeptáte mladých lidí. Ti vám řeknou, že:

- některé aktivity nejsou pro dívky zajímavé,
- dívčí fotbalový tým má v pondělí trénink,
- všechny středeční a čtvrteční aktivity v centru vedou muži.

Na základě těchto informací si položíte otázku:

- proč dívky nechtějí chodit na aktivity, které vedou muži?

Dojdete k závěru, že to může být proto, že:

- dívky potřebují ženský rolový vzor,
- vedoucí-muži se k dívkám nechovají tak, jak by si dívky představovaly,
- vaše aktivity a chování vašich vedoucích je natolik genderově stereotypní, že dívky chodí jen v některé dny.

Na základě svých závěrů pak navrhnete různá řešení, která by mohla zvýšit účast dívek. Návrhy zkusíte zrealizovat a po určité době ověříte, zda vedly k požadovanému výsledku.

PROČ VZNIKL TENTO PRŮVODCE?

Často se říká, že práce s mládeží se těžko definuje, protože je příliš rozmanitá a má mnoho podob. Zpráva *Working with young people: the value of youth work in the European union* (Práce s mladými lidmi: hodnota práce s mládeží v Evropské unii) vydaná Evropskou komisí v roce 2014 dochází k závěru, že hranice mezi prací s mládeží a jinými obory zůstávají rozostřené a je třeba lépe vyjasnit společný základ práce s mládeží, aby se posílilo její postavení ve společnosti.

O takové vyjasnění se pokusilo Druhé setkání o práci s mládeží, konané v dubnu 2015 v Bruselu, ale deklarace vzešlá z tohoto setkání uvádí pouze dlouhý a dosti obecný popis základních znaků práce s mládeží.

K budování společného základu práce s mládeží nestačí dlouhé popisy rozmanitých aktivit v různých prostředích, společný základ musí být postaven na sdílených principech. Takové principy definovala zpráva expertní skupiny o systémech kvality práce s mládeží *Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work* (Kvalitní práce s mládeží – společný rámec pro další rozvoj práce s mládeží) z roku 2015.³⁴

Na základě uvedených klíčových principů zpráva dále doporučuje strukturovaný proces rozvoje práce s mládeží prostřednictvím sdílených indikátorů, nástrojů a systémů kvality. V klíčových principech vidí společné východisko práce s mládeží, na které navazuje rámec určující směr dalšího rozvoje. Tak lze vybudovat společný základ, který nebude jenom vzletnou proklamací, ale bude vzletná slova propojovat s konkrétními indikátory, které lze použít v každodenní práci s mládeží k tvorbě výstupů, které je možné analyzovat, hodnotit, učit se z nich a dále je zlepšovat.

Protože indikátory definují nejpodstatnější prvky kvality, nezbytným prvním krokem pro zlepšování kvality je vývoj sdílených indikátorů. Právě to je cílem tohoto průvodce.

PARTNEŘI PROJEKTU

Pracovní skupinu projektu tvořili členové sítě InterCity Youth³⁵, jmenovitě:

- KEKS, síť obecních odborů pro práci s mládeží, Švédsko (koordinátor projektu), kterou zastupovaly Sara Lesch a Johanna Sundvall,
- Kanuuna, síť místních samospráv, Finsko, kterou zastupovaly Petra Sorvastio a Annina Kurki,
- VVJ, organizace pro podporu práce s mládeží, Belgie, kterou zastupovali Ellen de Grauwe a Filip Stallaert,
- Město Mnichov, Německo, které zastupovala Tarja Marks,
- Město Cinisello Balsamo, Itálie, které zastupoval Massimo Capano,
- Město 's-Hertogenbosch, Nizozemsko, které zastupoval Ger Straten,
- Město Stara Zagora, Bulharsko, které zastupovaly Emilia Koleva a Mariana Perchemlieva,
- Kedith, organizace zřízená Městem Soluň, Řecko, kterou zastupovala Anna Alevra.

Projekt měl také poradní výbor složený ze zástupců různých organizací a institucí. Chtěli bychom poděkovat především dr. Frederike Hofmann-van de Poll z Německého institutu mládeže (Deutsches Jugendinstitut – DJI) za její podporu a cenné rady.

35 – Více informací o síti InterCity Youth najdete na www.intercityyouth.eu

DOPORUČENÁ LITERATURA

Úmluva o právech dítěte

Dostupná v češtině na <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

Strategie EU pro mládež 2010–2018: Investování do mládeže a posílení jejího postavení

Dostupná v češtině na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0200&from=CS>

Strategie EU pro mládež na období let 2019–2027

Dostupná v češtině na:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42018Y1218\(01\)&from=GA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42018Y1218(01)&from=GA)

Závěry Rady o přínosu kvalitní práce s mládeží pro rozvoj, dobré životní podmínky a sociální začleňování mladých lidí (2013)

Dostupné v češtině na

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:168:0005:0009:CS:PDF>

Doporučení Rady Evropy o práci s mládeží (2017)

Dostupné v češtině na <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2017-4-ces/16808d3cc5>

Working with young people: the value of youth work in the European Union (2014)

Dostupné v angličtině na https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/study/youth-work-report_en.pdf

The Declaration of the 2nd Youth Convention (2015)

Dostupné v angličtině, francouzštině, němčině a holandštině na

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/eywc-website-declaration>

Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work (2015)

Dostupné v angličtině na https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

Improving Youth Work – your guide to quality development (2017)

Dostupné v angličtině na

https://ec.europa.eu/youth/news/20171016-improving-youth-work-guide-quality-development_en

Thinking seriously about youth work (2017)

Dostupné v angličtině na

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/thinking-seriously-about-youth-work>

Autoři anglického originálu: Jonas Agdur a spol.

Z anglického originálu *Inspiring Quality Youth Work (IQ Youth Work)*

Kapesní průvodce kvalitou práce s mládeží, používání indikátorů ke zvyšování kvality

Překlad a korektury: Eva Potužníková

Grafická úprava a sazba: Jan Maděrič

Použité fotografie: ANEV/YouthWatch

Vydavatel: Asociace neformálního vzdělávání (ANEV z.s.), IČO: 01317610,

U Kloubových domů 330/8, 190 00 Praha 9

Praha, 2021

kontakt: info@anev.cz

ISBN: 978-80-907579-4-3 (tisk)

ISBN: 978-80-907579-2-9 (online, PDF)

Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží je výsledkem projektu strategického partnerství mezi osmi členy evropské sítě místních samospráv *InterCity Youth* uspořádaného v rámci programu *Erasmus+*. Cílem projektu bylo dohodnout se na sdíleném pojetí kvality práce s mládeží. V rámci projektu byla vytvořena databáze indikátorů kvality, které tvoří společné východisko pro praktický rozvoj kvality práce s mládeží prostřednictvím hodnocení, vzájemného učení, výměny metod a osvědčených postupů.

Český překlad publikace **Kapesní průvodce kvalitou v práci s mládeží** vznikl pro potřeby česko-slovenského strategického partnerství *Youth Work Quality Focus*, které se zaměřuje na nastavení systému měření kvality vzdělávacích aktivit v konkrétních organizacích. Partnerství bylo podpořeno v rámci programu *Erasmus+*. Koordinátory projektu jsou v České republice *Asociace neformálního vzdělávání* (www.anev.cz) a na Slovensku organizace *Youth Watch* (www.youthwatch.sk).

Více o projektu:

<https://www.anev.cz/projekty/youth-work-quality-focus/>

INFORMACE K ČESKÉ VERZI

fotografie - ANEV / YouthWatch | grafika - Jan Maděrič | překlad - Eva Potužníková | vydavatel - ANEV | kontakt - info@anev.cz

Publikace byla zpracována díky podpoře programu Evropské komise Erasmus + a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nemůže být zodpovědná za jakékoliv využití informací obsažených v této publikaci.